

Аналіз тенденцій розвитку галузі птахівництва в Україні

Лаготюк В.О.

асистент кафедри підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича

У статті розглянуто основні тенденції розвитку галузі птахівництва в Україні. Проведено аналіз основних показників виробництва продукції птахівництва вітчизняними підприємствами. Визначено структуру виробництва продукції птахівництва потужними птахо комплексами. Побудовано графік поліноміальної залежності обсягу виробництва м'яса птиці та яєць за аналізований період. Проаналізовано показники виробництва, експорту та імпорту продукції птахівництва в цілому по Україні використовуючи статистичну інформацію.

Ключові слова: птахівництво, продукція птахівництва, конкурентоспроможність, м'ясо птиці, галузь птахівництва.

Лаготюк В.А. АНАЛИЗ ТЕНДЕНЦИЙ РАЗВИТИЯ ОТРАСЛИ ПТИЦЕВОДСТВА В УКРАИНЕ

В статье рассмотрены основные тенденции развития отрасли птицеводства в Украине. Проведен анализ основных показателей производства продукции птицеводства отечественными предприятиями. Определена структура производства продукции птицеводства мощными птице комплексами. Построен график полиномиальной зависимости объема производства мяса птицы и яиц за анализируемый период. Проанализированы показатели производства, экспорта и импорта продукции птицеводства в целом по Украине используя статистическую информацию.

Ключевые слова: птицеводство, продукция птицеводства, конкурентоспособность, мясо птицы, отрасль птицеводства.

Lagotyuk V.A. ANALYSIS OF TRENDS IN POULTRY INDUSTRY OF UKRAINE

The article deals with the main trends of the poultry industry in Ukraine. The analysis of the main indices of poultry production by domestic enterprises was carried out. The structure of poultry production by powerful poultry complexes is determined. The plot of polynomial dependence the volume of poultry and egg production for the analyzed period was constructed. The indicators of production, export and import poultry production in the whole of Ukraine using statistical information are analyzed.

Keywords: poultry breeding, poultry production, competitiveness, poultry, poultry industry.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку ринкових відносин в Україні, коли посилюється роль євро інтеграційних процесів, зростають ризик і невизначеність умов функціонування підприємств, збільшується ступінь залежності від маркетингового середовища, посилюється конкурентна боротьба за ринки збуту товарів, особливу актуальність набуває проблема забезпечення конкурентоспроможності підприємств.

Для забезпечення конкурентоспроможності продукції птахівництва доцільно провести аналіз тенденцій розвитку птахівничої галузі в Україні і сформулювати основні аспекти її розвитку в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна кількість науковців досліджувала тенденції розвитку галузі птахівництва, якість продукції птахівництва, конкурентоспроможність підприємств і продукції птахівництва, інноваційні аспекти розвитку галузі, експортний потенціал, чинники, які впливають на розвиток підприємств галузі та інше. Зазначимо

таких науковців: Голюк В.Я. [1], Касьяненко О.І. [2], Ліпич Л. [3], Мельник Б.А. [4], Фотіна Т.І. [2], Циганок В.О. [5], Янишин Я. [6], Ярошенко Ф.І. [7] та інші.

Формулювання цілей статті. Метою написання статті є визначення тенденцій розвитку галузі птахівництва в Україні та основних напрямів її розвитку в останні роки під впливом чинників зовнішнього середовища.

Виклад основного матеріалу. В умовах зниження рівня доходів населення України виникає необхідність забезпечення людського організму, для здорової і продуктивної діяльності, якісними продуктами тваринництва за доступними цінами. За даними статистичних спостережень споживання продукції тваринництва на душу населення подано в таблиці 1.

Виходячи з даних таблиці 1 бачимо, що в порівнянні з 2000 роком в 2016 році обсяги споживання м'яса і м'ясопродуктів збільшилися на 18,6 кг на 1 особу або на 56,71%, що свідчить про більшу потребу споживачів в даній продукції. Проте за аналізований

Таблиця 1

**Споживання основних продуктів тваринництва населенням України
(на одну особу за рік; кілограмів)**

Вид продукції	2000	2005	2010	2012	2013	2014	2015	2016
М'ясо та м'ясо-продукти	32,8	39,1	52,0	54,4	56,1	54,1	50,9	51,4
Яйця (3 шт.)	166	238	290	307	309	310	280	267

Джерело: Інформація Державної служби статистики в Україні [8]

Таблиця 2

Ціни на м'ясну продукцію в Україні (станом на серпень 2015, 2016, 2017 р.), грн/кг

Вид продукції	Свинина			М'ясо ВРХ			Курятина (тушка куряча)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Україна	55	83	95	62,3	68	77,7	36,3	52,3	63,6

*Джерело: Сформовано на основі даних сайту Союзу птахівників України [9],
www.pigUA.info та www.milkua.info*

період найвищі обсяги споживання м'яса і м'ясопродуктів спостерігаємо в 2013 році 56,1 кг на особу. Щодо обсягів споживання яєць, то в порівнянні з 2000 роком в 2016 році населення споживало на 101 шт. яєць більше або на 60,84%. Така тенденція в обох випадках може пояснюватися збільшенням кількості підприємств-виробників даних видів продукції, що спричинило нарощення обсягів виробництва м'яса і м'ясопродуктів, а також яєць.

Якщо проаналізувати рівень доходів споживачів за 2015 рік (середня заробітна плата за даними Державного управління статистики України становила 3881,7 грн.) та 2016 рік (середня заробітна плата за даними державного управління статистики становила 5187,3 грн.) та ціни на продукцію тваринництва (таблиця 2) за аналізований період бачимо, що найдоступніший за цінами і з високими споживчими властивостями являється продукція птахівництва. Найвищі ціни на м'ясо свиней і м'ясо ВРХ. Щодо тенденцій зміни цін, то бачимо, що зростання відбувається поступовими темпами в усіх видах продукції тваринництва.

На основі цього бачимо, що купівельна спроможність великої частини населення низька і для забезпечення власної життєдіяльності потрібно вживати їжу тваринного походження, а курятина найбільш доступна і якісна продукція за всіма параметрами.

Для здійснення аналізу виробництва продукції тваринництва вітчизняними підприємствами розглянемо обсяги виробництва м'яса та інших видів продукції тваринництва за період від 2010 по 2016 роки з зазначенням основних тенденцій зміни обсягів їх виробництва по роках аналізованого періоду. Прово-

дячи аналіз прослідкуємо тенденцію зміни обсягів виробництва продукції тваринництва в 2016 році проти 2000 року та 2005 року розрахувавши показники абсолютного та відносного відхилення. Показники для аналізу подано в таблиці 3.

Значення показників таблиці, які характеризують структуру виробництва м'яса продукції тваринництва по видах тварин, дають змогу побачити тенденцію збільшення обсягів виробництва в тій чи іншій сфері тваринництва за аналізований період. Так, в 2016 році порівняно з 2000 роком на 39,74 % зросли обсяги виробництва м'яса у забійній масі по всіх видах тварин. Щодо конкретних видів м'яса тварин, то обсяги виробництва яловичини і телятини скоротилися в 2016 році на 50,21 %, а порівняно з 2015 роком на 2,19 %, м'яса свинини в 2016 році стали виробляти на 10,61 % більше ніж в 2000 році і на 1,59 % менше ніж в 2015 році, інша ситуація з виробництвом м'яса птиці, в 2016 році обсяги виробництва збільшилися на 503,9 % тобто у п'ять разів проти 2000 року та на 2,02 % проти 2015 року, зменшилися обсяги виробництва баранини та козлятини в 2016 році на 22,09 % проти 2000 року та на 2,19 % проти 2015 року, кролятини – на 12,23 % виробили менше ніж в 2000 році та на 8,27 % менше ніж в 2015 році, а конини виробили на 3,61 % менше ніж в 2000 році і на 2,44 % менше ніж в 2015 році. Аналізуючи отримані результати розрахунків структури виробництва м'яса варто зазначити, що в 2016 році спостерігаємо кардинальну зміну в структурі виробництва м'яса, зокрема птиці, що свідчить про збільшення кількості птахофабрик в Україні, зростання поголів'я птиці.

Така ситуація спричинена впливом наступних чинників: птахівництво один з найменш затратних видів тваринництва, ціна м'яса птиці набагато дешевша і не менш поживна ніж інші види м'яса, зростання попиту споживачів на м'ясо птиці в останні роки, кулінарні і біологічні властивості м'яса птиці та інші.

Проаналізуємо тенденції зміни обсягів виробництва м'яса птиці та яєць за аналізовані роки використовуючи дані таблиці № 3 за допомогою використання функції поліноміального тренду. За допомогою побудови графіку поліноміального тренду було сформульовано поліноміальну функцію, а також розраховано величину вірогідності поліноміальної апроксимації по виробництву м'яса птиці становить 0,969, а

по виробництву яєць – 0,987. Це показує, що дані співпадають в своїй залежності при побудові графіку поліноміального тренду, оскільки показник R^2 близький до значення «1».

Баланс м'яса за основними видами представлено в таблиці № 4. Як бачимо, з даних таблиці, в Україні в 2015 році вироблялося 2323 тисячі тонн м'яса всіх видів, а споживалося 2179 тисяч тонн. Якщо ж проаналізувати відсоток зміни цих показників за 2015–2016 роки, то маємо змогу спостерігати, що у структурі експорту та імпорту м'яса збільшилися обсяг експорту м'яса птиці на 78 тисяч тонн, проте значно зменшилися обсяги експорту свинини на 28 тисяч тонн, що й вплинуло на зростання загального експорту м'яса

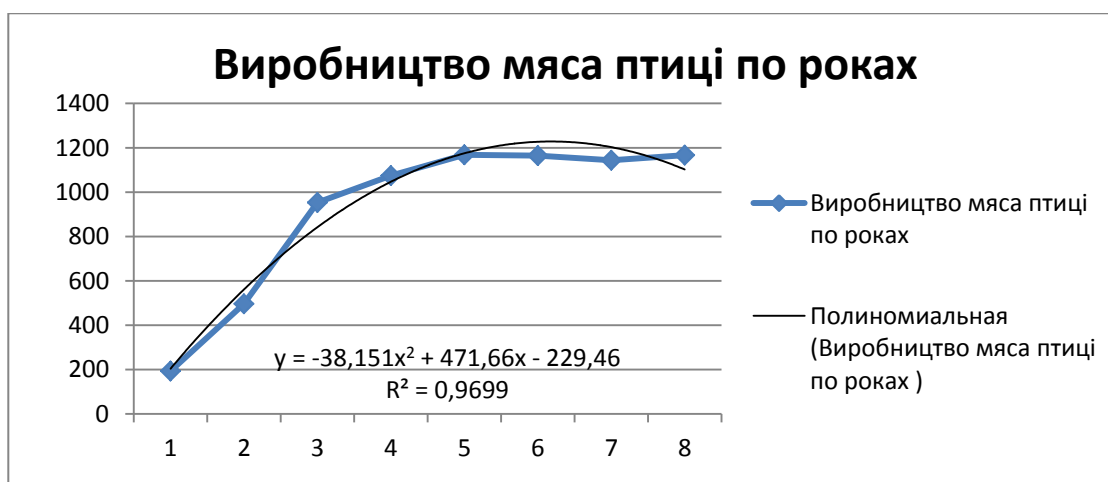

Рис. 2. Графік поліноміального тренду по виробництву м'яса птиці

Джерело: побудовано автором на основі даних таблиці 3

Таблиця 3

Виробництво продукції тваринництва в Україні за 2000–2016 роки

	2000	2005	2010	2012	2013	2014	2015	2016	Відхилення, %	
									2016 2000 р.	2016 2015 р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
М'ясо (у забійній масі), тис.т	1662,8	1597,0	2059,0	2209,6	2389,4	2359,6	2322,6	2323,6	39,74	0,04
яловичина та телятина	754,3	561,8	427,7	388,5	427,8	412,7	384,0	375,6	-50,21	-2,19
свинина	675,9	493,7	631,2	700,8	748,3	742,6	759,7	747,6	10,61	-1,59
м'ясо птиці	193,2	496,6	953,5	1074,7	1168,3	1164,7	1143,7	1166,8	503,9	2,02
баранина та козлятина	17,2	16,2	21,0	19,7	18,7	14,4	13,7	13,4	-22,09	-2,19
кролятина	13,9	13,5	13,5	14,2	14,2	13,4	13,3	12,2	-12,23	-8,27
конина	8,3	15,2	12,1	11,7	12,1	11,8	8,2	8,0	-3,61	-2,44
Молоко, тис. т	12657,9	13714,4	11248,5	11377,6	11488,2	11132,8	10615,4	10381,5	-17,98	-2,2
Яйця, млн шт.	8808,6	13045,9	17052,3	19110,5	19614,8	19587,3	16782,9	15100,4	71,43	-10,03
Вовна, т	3400	3195	4192	3724	3520	2602	2270	2072	-39,06	-8,72

Джерело: інформація Державної служби статистики в Україні [8]

на 58 тисяч тонн. Схожу ситуацію спостерігаємо з показниками імпорту м'яса, загальна сума імпорту всіх видів м'яса в 2016 році становить 182 тисячі тонн проти 158 тисяч тонн в 2015 році. Аналізуючи виробництво м'яса птиці, така динаміка є позитивною, що свідчить про забезпеченість вітчизняних споживачів м'ясом українського виробництва і можливістю його експорту в інші країни. Дещо негативним моментом є збільшення обсягів імпорту м'яса птиці в 2016 році на 21 тисячу тонн, при цьому ж збільшився і експорт даної продукції в 2016 році на 78 тисяч тонн.

Оскільки, продукцією птахівництва є не лише м'ясо птиці, а й яйця і продукти їх переробки, то доцільно провести аналіз балансу яєць (включаючи яйце продукти) за період з 2010 по 2016 роки. Інформацію подано в таблиці 5, де ми маємо змогу спостерігати динаміку зміни обсягів виробництва та споживання яєць, а також показників їх експорту та імпорту за аналізований період.

Здійснюючи аналіз даних таблиці і розрахованих відхилень можна зробити висновки в наступних аспектах. По-перше, майже всі показники мають тенденцію до зменшення,

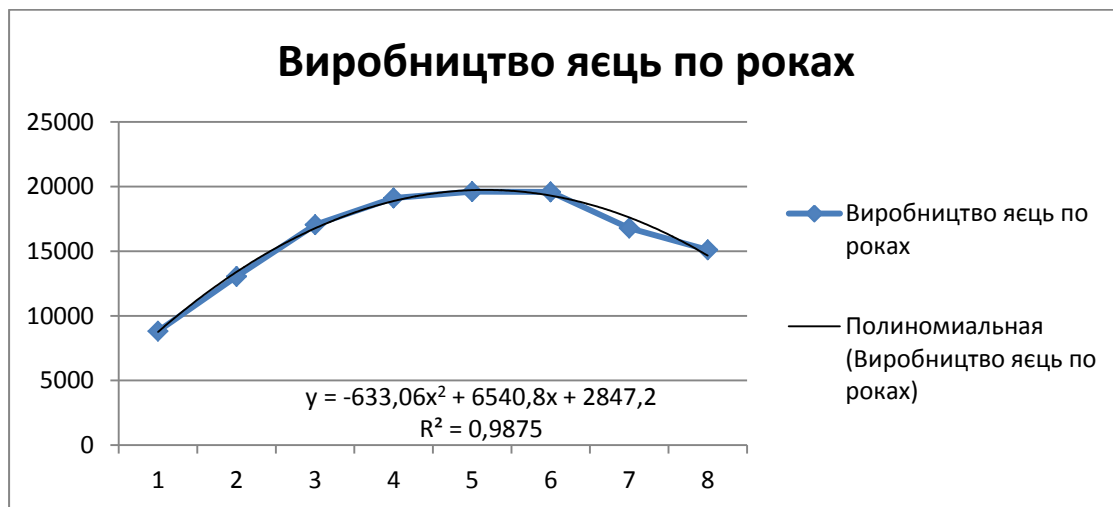

Рис. 3. Графік поліноміального тренду по виробництву яєць курячих

Джерело: побудовано автором на основі даних таблиці 3

Таблиця 4

Баланс м'яса за основними видами (за календарний рік; тисяч тонн)

	2015					2016				
	М'ясо – всього	у тому числі				М'ясо – всього	у тому числі			
		яловичина і хтєлятина	свинина	м'ясо птиці	інші види м'яса		яловичина і хтєлятина	свинина	м'ясо птиці	інші види м'яса
Виробництво	2323	384	760	1144	35	2324	376	748	1167	33
Зміна запасів на кінець року	-1	0	0	-1	0	-2	-1	0	-1	0
Імпорт	158	16	75	64	3	182	16	80	85	1
Усього ресурсів	2482	400	835	1209	38	2508	393	828	1253	34
Експорт	245	40	41	163	1	303	46	13	241	3
Витрачено на нехарчові цілі	8	1	1	5	1	10	1	4	4	1
Фонд споживання	2179	347	775	1022	35	2195	346	811	1008	30
у розрахунок на 1 особу, кг	50,9	8,1	18,1	23,9	0,8	51,4	8,1	19,0	23,6	0,7

Джерело: інформація Державної служби статистики в Україні [8]

**Баланс яєць (включаючи яйцепродукти)
(за календарний рік; тисяч тонн)**

	2010	2012	2013	2014	2015	2016	Відхилення, %	
							2016 / 2010	2016 / 2015
Виробництво	985	1104	1133	1131	969	872	-11,47	-10,01
Зміна запасів на кінець року	9	7	0	0	-4	0		
Імпорт	7	4	5	7	11	5	-58,27	-54,55
Усього ресурсів	983	1101	1138	1138	984	877	-10,78	-10,84
Експорт	75	82	105	147	126	112	49,33	-11,11
Витрачено на корм та інкубацію	125	172	180	163	136	95	-24	-30,15
Втрати	16	37	40	37	21	11	-31,25	-47,62
Фонд споживання	767	810	813	771	694	659	-14,08	-5,04
у розрахунку на 1 особу, штук	290	307	309	310	280	267	-7,93	-4,64

Джерело: інформація Державної служби статистики в Україні [8]

зокрема скоротилися обсяги виробництва яєць на 10,01 % в 2016 році проти 2015 року, також на 5,04 % скоротився обсяг їх споживання на відміну від 2015 року. По-друге, вдвічі або на 54,55 % скоротилися обсяги імпорту, що є позитивним моментом для розвитку галузі, оскільки споживачі надають перевагу продукції вітчизняного виробництва, яка відповідає вимогам державних і міжнародних стандартів якості продукції.

Ще одним позитивним чинником стало зростання обсягу експорту яєць і яйце продуктів за кордон, існує постійний попит на продукцію вітчизняного птахівництва, зокрема, експорт в 2016 році збільшився на 49,33 % або на 37 тисяч тонн яєць проти 2010 року, проте на 11,11 % зменшився проти 2015 року. Як бачимо, обсяг експорту яєць почав зростати починаючи з 2013 року, коли Україна офіційно отримала право експорту власної продукції птахівництва до країн ЄС. Україна посідає перше місце з виробництва харчових яєць серед країн ЄС. Важливе місце в експорті яєчної продукції займає переробка яєць і виробництво яйце продуктів, які потрібні споживачам з зарубіжжя. А саме споживачам з Данії, Саудівської Аравії та Єгипту. Важливим етапом на шляху до одержання квоти на експорт яєць за кордон стає процес атестації вітчизняних підприємств. Станом на 2015 рік було атестовано лише два підприємства ПАТ «Авангард» та ПАТ «Миронівський хлібопродукт» [9]. Мала кількість атестованих підприємств пояснюється високою вартістю і тривалістю процедури атестації.

Зазначимо, що вже в 2015 році Україна займала 8 місце у світі серед країн-експортерів курятини в світі, про що бачимо в показниках збільшення експорту м'яса птиці в 2016 році проти 2015 року на 78 тисяч тонн [9].

За даними досліджень Інституту розвитку птахівництва, в 2015 році основними країнами куди українські підприємства експортують м'ясо птиці є Ірак (25,1%), Казахстан (9,3%) та Нідерланди (8,3%). Проте є значна кількість країн-імпортерів продукції птахівництва в Україну, перше місце з яких посідає наш основний сусід Польща (33,2%), а також Німеччина (12,3%), Франція (11,1%) та Великобританія (10,2%) [<http://avianua.com/ua/>]. В 2015 році обсяг експорту продукції птахівництва до країн ЄС з України був обмежений квотою в 36 тисяч тонн.

Проведемо аналіз в динаміці кількості птиці за видами, яка виробляється в Україні починаючи з 1991 року до 2011 року з різницею в 10 років, а також за три останні роки, за які обсяги виробництва птиці і зросли під впливом зазначених в тексті вище чинників розвитку галузі птахівництва в Україні.

Так, в 2016 році господарствами усіх категорій було вирощено 203986,2 тисяч голів птиці всіх видів, що на 9349,5 тисяч голів менше ніж в 2015 році. Якщо ж аналізувати даний показник за значеннями від 1991 року, то бачимо, що найменше птиці вирощувалося господарствами в 2001 році, а саме 123722 тисячі голів, а найбільше – в 1991 році 246104,2 тисячі голів птиці. Це пояснюється

періодом ліквідації дрібних птахофабрик і реорганізації їх у формування потужних агрохолдингів. З 2001 року почали активно переоснащувати технологічне устаткування на багатьох птахофабриках, розробляти прогресивні технології вирощування птиці, здійснювати селекцію нових продуктивних порід птиці, тому й вирощувалася невелика кількість поголів'я птиці.

Крім загальних показників обсягів вирощування птиці ми розрахували структуру основних видів птиці в загальному показнику по всіх господарствах і окремо по сільськогосподарських підприємствах. Бачимо, що найбільшу і поступово зростаючу частку в обсязі птиці займають кури і півні, що в господарствах населення становить від 86,3 % в 1991 році до 91,4 % в 2016 та 2017 роках. Найменшу ж частку в структурі птиці займають індики, їх частка за аналізований період не перевищує 1,8 %, а найменше індиків вирощувалося в 2016 та 2017 роках – 0,9 % та 0,8 % відповідно. Така тенденція пояснюється тим, що кури мають найкоротший цикл вирощування до отримання готового продукту, на відміну від інших видів птиці. Якщо ж аналізувати структуру птиці, яка вирощувалася в сільськогосподарських підприємствах за цей

період, то тенденція схожа. Частка курей та півнів теж зростає з 90,9 % в 1991 році до 98,4 % в 2017 році. Також в 1991 році, порівняно з наступними роками, велику частку в структурі виробництва птиці займало вирощування індиків 6,3 %, а в наступні роки спостерігаємо тенденцію до зменшення їх частки до 0,3 % в 2017 році. Це пояснюється більшим і постійно зростаючим попитом на курятину серед вітчизняних і іноземних споживачів, крім того, що вирощування індиків є рентабельним, але й затрат на цей вид птахівництва потрібно більше і термін вирощування триваліший. Зокрема, курей-бройлерів вирощують в середньому 60–70 днів, качок – 60–65 днів, гусей – 60–70 днів та індиків – 120 днів. Ще однією перевагою вирощування курей є швидкість приготування м'яса і доступна ціна, що підвищує попит у населення.

За даними Союзу птахівників України [8] складено рейтинг ТОП-7 виробників продукції птахівництва за їх часткою на ринку в 2015 році та рейтинг ТОП-10 виробників продукції птахівництва за їх часткою на ринку в 2016 році (рис. 4). За 2015 рік ситуація на ринку продукції птахівництва не надто змінилася, а саме відбулося зниження обсягів виробництва в сфері свіжої і охолодженої

Таблиця 6

**Кількість птиці в Україні за видами в натуральному значенні
і в структурі (на 1 січня; тис. голів)**

	1991	2001	2011	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹
Господарства усіх категорій						
Птиця всіх видів структура, %	246104,2 100	123722,0 100	203839,8 100	213335,7 100	203986,2 100	201668,0 100
Кури та півні % в структурі птиці	212341,7 86,3	103772,2 83,9	183611,3 90,1	193885,5 90,9	186354,3 91,4	184335,9 91,4
Гуси % в структурі птиці	11554,6 4,7	9061,1 4,4	6269,0 3,1	5365,4 2,5	5114,7 5	4183,4 4,1
Качки % в структурі птиці	17224,7 6,9	8071,9 6,5	10777,1 5,3	11310,4 5,3	10150,2 5	10876,4 5,4
Індики % в структурі птиці	3102,2 1,3	2271,5 1,8	1884,4 0,9	2114,7 1	1825,0 0,9	1575,3 0,8
у тому числі сільськогосподарські підприємства						
Птиця всіх видів структура, %	132966,6 100	25352,9 100	110561,3 100	122077,8 100	112008,7 100	109822,5 100
Кури та півні % в структурі птиці	120813,4 90,9	24191,6 95,4	108055,7 97,7	120057,8 98,3	110013,0 98,2	108012,3 98,4
Гуси % в структурі птиці	1937,9 1,5	699,7 2,8	485,7 0,4	255,0 0,2	239,9 0,2	234,0 0,2
Качки % в структурі птиці	8400,0 6,3	399,1 1,6	516,5 0,5	359,5 0,3	400,6 0,4	314,2 0,3
Індики % в структурі птиці	500,0 0,4	9,0 –	391,9 0,4	745,8 0,6	813,2 0,7	656,8 0,6

Джерело: розраховано автором на основі інформації Державної служби статистики України

Рис. 4. Структура частки ринку в рейтингу виробництва курятини вітчизняними підприємствами в 2016 році

курятини на 2 %. За 9 місяців 2015 року було вироблено 523 тис. тонн охолодженого м'яса птиці. В останні роки спостерігається часткове зниження попиту споживачів на м'ясо, яке спричинене зростання їх ціни і зниження купівельної спроможності вітчизняних споживачів.

Як бачимо з рисунку 4, найбільшу і монопольну частку ринку займає ПАТ «Миронівський хлібопродукт» 64 %. На другому місці знаходиться Гаврилівський птахівничий комплекс з часткою ринку 11 %, а на третьому місці Голобовський птахо комплекс – 5,8%. Аналізуючи дані показники стає зрозуміло, що більшу частку ринку займають підприємства, які діють у складі потужних агрохолдингів. Це дає змогу виробляти більший обсяг продукції і задовольняти потреби споживачів у якісній продукції птахівництва.

На тлі падіння імпорту продукції птахівництва українські виробники почали нарощувати обсяги виробництва своєї продукції. Так,

ПАТ «Миронівський хлібопродукт» збільшив обсяги виробництва власної продукції птахівництва на 10 % в 2016 році і досяг обсягу виробництва в сумі 600 тисяч тонн [9].

Висновки. Провівши аналіз галузі птахівництва України за основними показниками діяльності підприємств та видами продукції бачимо, що підприємства, які функціонують у складі холдингів чи інших інтегрованих об'єднань є більш конкурентоспроможними на ринку, зберігають високі рейтинги в дослідженнях вітчизняних виробників продукції птахівництва, за рахунок виробництва великих обсягів виробництва продукції високої якості. Якість продукції птахівництва в Україні підтверджується наявністю і дотримання вимог національних і міжнародних стандартів якості продукції. Саме можливість виробляти продукцію з використанням сучасних технологій, безпечної і якісної для харчування населення є пріоритетами діяльності птахо підприємств України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Голюк В.Я. Аналіз експорту мяса курятини в Україні: стан та тенденції розвитку ринку. Інфраструктура ринку. 2016. № 2. С. 131–135.
2. Касьяненко О.І., Фотіна Т.І. Ефективність застосування екологічних заходів при виробництві продукції птахівництва. Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини. 2014. № 28 (2). С. 163–168.
3. Ліпич Л. Аналіз економічного потенціалу підприємств птахівництва в системі розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Економіст. 2012. № 9. С. 31–39.
4. Мельник Б.А. Стан та резерви збільшення обсягів виробництва продукції птахівництва. Тваринництво України. 2002. № 2. С. 10–12.

5. Циганок Ю.В. Сучасний стан виробництва продукції птахівництва в підприємствах Північно-Західного регіону України. Вісник ЖНАЕУ. 2010. № 2 (27). С. 272–285.
6. Янишин Я. Теоретичні основи ефективності виробництва продукції птахівництва. Аграрна економіка. 2013. № 3–4. С. 74–80.
7. Ярошенко Ф.І. Птахівництво України: проблеми і перспективи розвитку. К. : Аграрна наука. 2004. 500 с.
8. Лантифудист: головний сайт про агробізнес [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://latifundist.com/rating/top-7-krupnejshih-proizvoditelej-produksii-ptitsevodstva-ukrainy>
9. Асоціація Союзу птахівників України: офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.poultryukraine.com/>
10. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

REFERENCES:

1. Gholjuk V.Ja. (2016) Analiz eksportu mjasa kurjaty v Ukrajinі: stan ta tendenciji rozvytku rynku [Analysis the export of the chicken meat in Ukraine: the state and trends of market development]. Infrastructure of the market, № 2, pp. 131–135.
2. Kasijanenko O.I., Fotina T.I. (2014) Efektyvnistj zastosuvannja ekologichnykh zakhodiv pry vyrobnyctvi produkciji ptakhivnyctva [The effectiveness of environmental measures in the production of poultry products]. Problems of zoinengineering and veterinary medicine, № 28, pp. 163–168.
3. Lypych L. (2012) Analiz ekonomichnogho potencialu pidpryjemstv ptakhivnyctva v systemi rozvytku zovnishnjoeconomichnoji dijaljnosti [Analysis of economic potential of poultry enterprises in the development of foreign economic activity]. Economist, № 9, pp. 31–39.
4. Meljnyk B.A. (2002) Stan ta rezervy zbilshennja obsjaghiv vyrobnyctva produkciji ptakhivnyctva [Condition and reserves for increasing the volume of poultry production]. Animal husbandry of Ukraine, № 2, pp. 10–12.
5. Cyghanok Ju. V. (2010) Suchasnyj stan vyrobnyctva produkciji ptakhivnyctva v pidpryjemstvakh Pivnichno-Zakhidnogho rehionu Ukrajinu [The current state of poultry production in the enterprises of the North-Western region of Ukraine]. Journal of ZNAEU, № 2, pp. 272–285
6. Janyshyn Ja. (2013) Teoretychni osnovy efektyvnosti vyrobnyctva produkciji ptakhivnyctva [Theoretical basis of the efficiency of poultry production]. Agrarian economy, № 3–4, pp. 74–80.
7. Jaroshenko F.I. (2004) Ptakhivnyctvo Ukrajinu: problemy i perspektyvy rozvytku [Poultry breeding in Ukraine: problems and prospects of development]. K. : Agrarian scientific, 500 p.
8. Lantyfudyst: gholovnyj sayt pro aghrobiznes [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <https://latifundist.com/rating/top-7-krupnejshih-proizvoditelej-produksii-ptitsevodstva-ukrainy>
9. Asociacija Sojuzu ptakhivnykiv Ukrajinu: oficijnyj sayt [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : <http://www.poultryukraine.com/>
10. Oficijnyj sayt Derzhavnogho komitetu statystyky Ukrajinu [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu : www.ukrstat.gov.ua.